ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

Της Κ. ΡΑΠΑΝΑΚΗ

Καμπούκι

Ενα σύστημα σημείων. Η θεατρική πράξη ως κώδικας συμβόλων και αφαίρεσης. Στυλιζαρισμένες κινήσεις σε μουσικοχορευτικό πλαίσιο με οργανικό ρόλο

Στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (3/10/04) από το θίασο Classic Kabuki Dance Research Center και σε σκηνοθεσία - Καλλιτεχνική διεύθυνση Ακιο Ιγκαράσι, είδαμε τρία έργα: «Σιοκούμι» (Κουβαλητής αλατιού, α' παράσταση 1811), «Αγιατσούρι Σαμπασό» (Ο χορός της Μαριονέτας, α' παράσταση 1853), «Σάγκι Μουσούμε» (Χιονάτος Ερωδιός, α' παράσταση 1762).

Οι ηθοποιοί με κωδικοποιημένες εκφράσεις, στυλιζαρισμένες πόζες και χειρονομίες, αφαιρετικές κινήσεις όπως με μια μικρή, ρυθμική κίνηση του χεριού ή τον τρόπο χειρισμού μιας βεντάλιας, στοιχεία υπογραμμισμένα από τον οργανικό και ουσιώδες και όχι απλά συνοδευτικό ήχο της ζωντανής μουσικής, αφηγήθηκαν τρεις αλλιώτικες ιστορίες. Ενα άκρως ενδιαφέρον θέαμα, εντελώς διαφορετικό από την έννοια του θεάτρου όπως τη βιώνει ο θεατής στην Ευρώπη.

Το Καμπούκι είναι ένα είδος θεάτρου το οποίο βασίζεται κατ' εξοχήν στην τέχνη του ηθοποιού ο οποίος διδάσκεται και μαθαίνει τις πόζες, τους σκηνικούς κώδικες και συμπεριφορές από τους προηγούμενους στο είδος. Ετσι, διαιωνίζεται το σύστημα υποκριτικής φόρμας, από γενιά σε γενιά. Το Καμπούκι σύμφωνα με την έρευνα πρωτοεμφανίστηκε στην πόλη Κιότο το 1603. Ο χορός και το τραγούδι ήταν τ' αρχικά βασικά στοιχεία του θεάματος στο Καμπούκι τα οποία εκτός της ψυχαγωγικής πλευράς αποτελούσαν και εκφάνσεις θρησκευτικής φόρμας. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι στο Καμπούκι παίζουν άνδρες και ερμηνεύουν εξίσου καλά ανδρικούς και γυναικείους ρόλους.

Οσον αφορά στη μουσική η οποία παίζει ουσιώδες μέρος στο Καμπούκι και όχι απλά συνοδευτικό, εκτός από τους μουσικούς που βρίσκονται είτε στο κέντρο της σκηνής και παίζουν μετωπικά, είτε δεξιά - αριστερά, το πιο σπουδαίο στοιχείο είναι η μουσική που παίζεται εκτός σκηνής σ' ένα «κρυφό δωμάτιο». Η πανδαισία χρωμάτων και κοστουμιών αποτελεί ένα ακόμη αναπόσπαστο στοιχείο στο Καμπούκι.

Στο έργο «Αγιατσούρι Σαμπασό» ο χορός της μαριονέτας ήταν εκπληκτικός. Απολαυστικές οι στυλιζαρισμένες κινήσεις καθώς η μαριονέτα έβγαινε από το κουτί της, όπως επίσης όταν κινήθηκε επί σκηνής και φάνηκε να ξεκουρδίζεται, να χαλαρώνει και να πέφτει σε ορισμένα σημεία ενώ της ξαναρύθμιζαν τα σκοινιά. Πιο θεαματική αλλά και πιο άριστη τεχνική ήταν η παρουσίαση του «Σάγκι Μουσούμε» του «Χιονάτου Ερωδιού». Ενα έργο σε τρία μέρη όπου υπάρχουν τρεις μεταμορφώσεις: Μια νέα κοπέλα που την παράτησε ο αγαπημένος της, μια ζωηρή νέα της πόλης και τέλος η κοπέλα που μεταμορφώνεται σε ερωδιό. Θαυμάσαμε την απαράμιλλη τεχνική από τον ηθοποιό ο οποίος παριστάνοντας τον ερωδιό που κτυπά απελπισμένος τα φτερά του σπαράζει στη σκηνή.

Τρία σημαντικά έργα από ένα θέατρο που έχει μακρόχρονη ιστορία και μας διδάσκει διαφορετικούς τρόπους σκηνικής προσέγγισης.